

اهمیت و جایگاه کتاب و کتابخوانی از منظر مقام معظم رهبری (مدظله)

■ محمدزارع - تیموری

یکی از شاخصه‌های ارزیابی رشد، توسعه و پیشرفت فرهنگی هر کشوری در عصر حاضر میزان مطالعه و کتابخوانی مردم آن مرز و بوم است و کشور تاریخی ما ایران اسلامی نیز از قدیم‌الایام تاکنون با داشتن تمدنی چندهزارساله و مراکز متعدد علمی، فرهنگی و کتابخانه‌های معتبر و علما و دانشمندان بزرگ با آثار ارزشمند تاریخی سرآمد دول و ملل دیگر بوده و در عرصه فرهنگ و تمدن جهانی بسان خورشیدی تابناک همچنان می‌درخشد و با فرزندان نیک نهاد خویش هنرنمایی می‌کند.

چه کسی است که در دنیا با دانشمندان فرزانه و نام‌آور ایرانی همچون ابوعلی سینا، ابوریحان بیرونی، فارابی، خوارزمی و... و شاعران برجسته نظیر سعدی، حافظ، فردوسی، مولوی و... آشنا نباشد و در مقابل عظمت آنها سر تعظیم فرود نیاورد؟ آیا وجود این بزرگان، مایه فخر و مباهات هر ایرانی نیست؟!

عزیزان، تمامی این افتخارات ارزشمند، برگرفته از میزان عشق و علاقه فراوان ملت ما به فراگیری علم و دانش از طریق خواندن و مطالعه منابع و کتاب‌های گوناگون است. به شکرانه الهی تاریخ و گذشته ما همیشه منیر و پر بار می‌باشد. ولی وضعیت حال ما در این زمینه، چطور است و اکنون در چه جایگاهی قرار داریم؟

متأسفانه آمار و ارقام ارائه‌شده از سوی مجامع و سازمان‌های فرهنگی داخلی و خارجی مانند یونسکو در مورد سرانه مطالعه هر ایرانی، برایمان چندان امیدوارکننده نمی‌باشد و رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز از این وضعیت بارها اظهار کله و ناخشنودی نموده و از مسئولان و ارگان‌های مختلف خواسته‌اند که با برنامه‌ریزی‌های شایسته، موانع و مشکلات ترویج و گسترش فرهنگ مطالعه را حل و برطرف کنند تا توجه به کتاب و کتابخوانی با وارد شدن به زندگی مردم به یک سیره و سنت رایج عمومی، همگانی و فراگیر تبدیل شود.

آنچه که در ذیل می‌آید گوشه‌ای از نظرات و تأکیدات فراوان مقام معظم رهبری در زمینه گسترش فرهنگ مطالعه و کتابخوانی در جامعه می‌باشد که امید است برای شیفتگان علم و خوانندگان این مقاله نافع و مؤثر افتد:

بیانات مقام معظم رهبری پیرامون کتاب و کتابخوانی

من هر زمانی که به یاد کتاب و وضع کتاب در جامعه خودمان می‌افتم، قلباً غمگین و متأسف می‌شوم. این به خاطر آن است که در کشور ما به هر دلیل که شما نگاه کنید، باید کتاب اقلاده برابر این میزان رواج و توسعه و حضور داشته باشد. از بس که درباره این مسئله مهم (کتابخوانی) گفته‌ام و به من هم گفته شده که چقدر اثر دارد، حقیقتاً وقتی می‌خواهم بار دیگر این مسئله را بیان کنم دچار تردید می‌شوم که این دیگر جزو گفتار لغو نباشد! من نمی‌دانم واقعاً این تکرار، اثر کرده، یا نکرده است... بیایید کاری کنید که مردم کتابخوان بشوند.

من اگر بدانم هر روز یک ساعت باید حرف بزنم و نتیجه‌اش این باشد که مردم کتابخوان بشوند، حاضرم روزی یک ساعت و نیم حرف بزنم! اگر اینطوری بشود قضیه را حل کرد، حرفی نیست بله، ما باید عرضمان را به مردم بکنیم و بنده هم عرض می‌کنم، منتهی چیزهایی است که با گفتن تنها تمام نمی‌شود... این، گفتن و بازگفتن و بازگفتن و به زبان‌های گوناگون گفتن و از همه طرف گفتن و او را با فکر محاصره کردن می‌خواهد، تا یک عادت از بین برود، یا به‌وجود بیاید. از فرصت‌ها می‌شود استفاده کرد. مثلاً فرض بفرمایید امروز پنج، شش هزار نفر بسیجی با من ملاقات داشتند... در میان اینها اگر یادآوری بشود و من یک اشاره بکنم و (کتاب‌های مربوط به دفاع مقدس) آماده باشد و در اختیارشان قرار بگیرد، آنها را می‌خرند... یا در همین دیدارهایی که سران سپاه و ارتش می‌روند... شما می‌توانید آنجا آن کتاب را به زبان آن گوینده بیاورید... مثلاً فرض بفرمایید الان نزدیک عملیات کربلای یک است... چند

جلد از این کتاب‌های خیلی خوب درباره همین کربلای یک آماده شود و... و در آنجا اسم آورده شود... خواهید دید که چندین هزار نسخه فروش خواهد رفت.

امروز در نمایشگاه... سه نفر جدا جدا به من پیشنهاد واحدی ارائه کردند و آن این است که در مدارس ساعتی برای کتابخوانی گذاشته شود. به نظرم فکر خوبی است. این را باید حتماً وزارت آموزش و پرورش بررسی کند و ببیند چه کار می‌تواند بکند... ساعت کتابخوانی بگذارند تا دانش‌آموزان با فرهنگ کتابخوانی آشنا بشوند.

کتاب مقوله بسیار مهمی است. البته من به کارهای هنری و تصویری-تلویزیون، سینما، یا این قبیل چیزها-خیلی اعتقاد دارم. اما کتاب نقش مخصوصی دارد. جای کتاب را هیچ چیزی پر نمی‌کند. کتاب را باید ترویج کرد... مردم باید به کتابخوانی عادت کنند و کتاب وارد زندگی بشود. این عادت هنوز در بین مردم ما جانیافته که بروند کتابی را بخرند، بعد آن را بخوانند،

کتاب مقوله بسیار مهمی است.

البته من به کارهای هنری و تصویری-تلویزیون، سینما، یا این قبیل چیزها-خیلی اعتقاد دارم. اما کتاب نقش مخصوصی دارد. جای کتاب را هیچ چیزی پر نمی‌کند.

بعد به دوستشان یا به فرزندشان بدهند، تا آنها هم بخوانند، اینطوری نیست... واقعاً کتابخواندن در مملکت ما جا نیفتاده است و این درد بزرگی است. ما از اهمیت و عظمت این درد غافلیم.

در کار فرهنگی نباید مسئله پول و بودجه، یک مشکل عمده به حساب آید؛ به این معنا که مشکلات و نقایص فرهنگی را در ردیف نیازهای بودجه‌ای و در آخرهای لیست قرار ندهیم؛ بلکه در اول‌های لیست-اگر نگوئیم در ردیف اول-قرار بدهیم. اگر درست فکر بکنیم این به صرفاً اقتصادی مملکت هم است. یعنی از اینکه بودجه و امکانات بیشتر را به کارهای فرهنگی-به‌خصوص فرهنگ آموزشی-متوجه کنیم کشور زیان نخواهد کرد؛ زیرا که خود این برای آینده کشور تولید امکانات می‌کند.

افرادی که کار روزانه دارند-اداری، کاسب، روستایی، کشاورز و امثال اینها-اگر مثلاً شب یا بین روز به خانه می‌آیند، بخشی از زمان را، ولو نیم ساعت، برای کتابخواندن بگذارند. چقدر کتاب‌ها را در همین نیم ساعت‌ها می‌توان خواند. بنده خودم دوره‌های بیست و چند جلدی کتاب‌ها را در همین فاصله‌های ده دقیقه، بیست دقیقه، یک ربع ساعت خوانده‌ام!... این بایستی یک سیره و سنت رایجی بین مردم ما بشود که کتاب را بخوانند و به بچه‌هایشان یاد بدهند. خانها در خانه‌ها کتاب بخوانند و معلومات را فرا بگیرند.

کاری بکنید که مردم اگر کتاب حمل نمی‌کنند، بتوانند در اتوبوس، در مطب دکتر، در اداره‌ای که نوبت ایستاده‌اند، در نوبت نان و یا در نوبت قند، کتاب بخوانند. اگر بشود این کار را راه بیاندازید و باب کنید، خدمت بزرگی کرده‌اید. این کار محال نیست، بلکه ممکن است، به دلیل اینکه ما می‌بینیم در کشورهای دیگر تا حدود زیادی این کارها انجام شده است. ما

اگر هر منصفی به بیانات نبی مکرم اسلام و ائمه (علیهم السلام) و پیشوایان اسلام نگاه کند و ببیند که اینها در چه زمانی به کتاب و کتابخوانی دعوت می‌کردند و فرا می‌خواندند، همه افسانه‌ها از ذهنش شسته خواهد شد و خواهد فهمید که دشمنان اسلام راهی جز این نداشتند که افسانه‌های کتاب‌سوزی و کتاب‌ستیزی را بر سر زبان‌ها بیندازند؛ چون اسلام پرچم‌دار کتابخوانی است.

که اهل این کار و اولی به این کار هستیم، متأسفانه هنوز نتوانسته‌ایم.

با تلخی باید اعتراف کنیم که رواج کتاب و روحیه کتابخوانی در میان ملت عزیز ما بسی کمتر از آن چیزی است که از چنین ملتی انتظار می‌رود.^{۱۱}

(تجهیز) کتابخانه‌ها و منابع مطالعاتی هم ... یکی از مشکلات است. به من گزارش دادند که بعضی از کتابخانه‌های بعضی از دانشگاه‌ها، از بعد از انقلاب تا حالا، تقریباً هیچ کتابی برای آنها تهیه نشده است! این واقعاً غصه بزرگی است که دانشجو و استاد می‌خواهند مطالعه و استفاده بکنند ولی موجود نیست!^{۱۲}

هر کس که در یک بخش یا گوشه‌ای مشغول تبلیغ و کار است، رابطه خودش را با کسب معلومات قطع نکند؛ نگوئیم کار داریم و نمی‌رسیم ... الان من مطالعه هم می‌کنم و به کارم هم می‌رسم و می‌بینم که منافاتی با هم ندارند. مطالعه علمی - تاریخی هم دارم، مطالعه تفننی هم می‌کنم.^{۱۳}

من جوانان بسیاری را دیده‌ام - حالا افراد مسن جای خود دارد - که حتی مطالعه کتاب رمان را هم میل ندارند!...

حالا نمی‌گوئیم کتاب اجتماعی، سیاسی، یا کتاب علمی، این ناشی از چیست؟ ناشی از عدم اعتیاد به کتاب است. مردم میل به کتابخوانی ندارند برای این باید فکری کنید.^{۱۴}

بنده خودم هم با اینکه گرفتاری داریم زیاد است اما بحمدالله از کتاب منفک نشده‌ام و در حقیقت نمی‌توانم هم منفک بشوم. در خلال کارهای فراوان و سنگینی که بر دوش ما هست دائماً با کتاب سر و کار دارم. احساس می‌کنم که اگر انسان بخواهد در زمینه معنوی و فرهنگی تر و تازه بماند، جز رابطه با کتاب که مثل رابطه با جویبار دائمی و در جریان است و مرتب تازه‌هایی را در اختیار انسان می‌گذارد

چاره‌ای ندارد.^{۱۵}

کتاب خریدن، باید یکی از مخارج اصلی خانواده محسوب بشود. مردم باید بیش از خرید بعضی از وسایل تزئیناتی و تجملاتی مثل این لوسترها و میزهای گوناگون و مبل‌های مختلف و پرده‌ها و این قبیل چیزها به کتاب اهمیت بدهند و اول کتاب را بخرند. مثل نان و خوراکی و وسایل معیشتی لازمی که در خانه هست، کتاب هم باید از این قبیل باشد... خلاصه باید با کتاب انس پیدا کنند. اگر انس پیدا نکنند، جامعه ایرانی به آن هدف و آرزویی که دارد، که حق او هم هست، نخواهد رسید.^{۱۶} تقریباً همه این کتاب‌هایی که شما از دفتر ادبیات و هنر انقلاب منتشر کرده‌اید، خواننده‌ام و بعضی از آنها را بسیار فوق‌العاده یافتم.^{۱۷}

ادبیات و هنر مقاومت و آنچه مربوط به دوره خاص دفاع کشور و ملت ماست، حقیقتاً از برجسته‌ترین و مهمترین کارهاست... اگر بنده شاعر بودم یقیناً در مدح شماها، در مدح آقای سرهنگی، در مدح آقای بهبودی، در مدح آقای قدمی، در مدح همین خاطره‌سازان و خاطره‌انگیزان قصیده می‌ساختم، حقیقتاً جا دارد، چون کار بسیار بزرگ و با اهمیتی است.^{۱۸}

در طول این سالیان سی، چهل ساله عمرم که با کتاب سر و کار داشته‌ام، شاید هزارها قصه از بهترین نویسندگان دنیا خوانده‌ام.^{۱۹}

اگر هر منصفی به بیانات نبی مکرم اسلام و ائمه (علیهم السلام) و پیشوایان اسلام نگاه کند و ببیند که اینها در چه زمانی به کتاب و کتابخوانی دعوت می‌کردند و فرا می‌خواندند، همه افسانه‌ها از ذهنش شسته خواهد شد و خواهد فهمید که دشمنان اسلام راهی جز این نداشتند که افسانه‌های کتاب‌سوزی و کتاب‌ستیزی را بر سر زبان‌ها بیندازند؛ چون اسلام پرچم‌دار کتابخوانی است.^{۲۰}

در اهمیت عنصر کتاب برای تکامل جامعه انسانی، همین بس که تمامی ادیان آسمانی و رجال بزرگ تاریخ بشری، از طریق کتاب جاودانه مانده‌اند.^{۲۱}

اگر مردم توانستند سؤال‌ها و استفهام‌هایشان را در کتاب بیابند و به کتاب مراجعه کنند یک عالم دیگر و ماجرای دیگری خواهد شد، که متأسفانه امروز در داخل ایران از آن خبری نیست. ۲۲ برای یک ملت، خسارتی بزرگ است که افراد آن با کتاب سر و کار نداشته باشند و برای یک فرد، توفیق عظیمی است که با کتاب مأنوس و همواره در حال بهره‌گیری از آن - یعنی آموختن چیزهای تازه - باشد.^{۲۳}

در بین شیوه‌های بیان هنری، آن چیزی که در مجموع، بیشتر جامع شرایط گوناگون هست، رمان است؛ حتی مثلاً از سینما... در عین حال فهم از فیلم، با فهم از رمان متفاوت است. فیلم محدودیتی دارد که نمی‌توان همه چیزها را بیان کن.^{۲۴}

اگر از این جهت هم حساب کنید که امروز این ملت، ملتی است که در دنیا دچار ستم‌های ناشی از اعمال غرض قدرت‌های استکباری جهان است، پس باید از خودش دفاع کند، کدام دفاع ملی است که در درجه اول متکی به فرهنگ و آموزش و بینش و دانش نباشد؟ پس، باز هم به «کتاب» برمی‌گردیم. یعنی شما از هر طرف که بچرخید، مجبورید به کتاب اهمیت بدهید. من تعجب می‌کنم که چرا ما به‌عنوان دولت جمهوری اسلامی، آن مقداری که به کتاب اهمیت می‌دهیم، ده برابر آن را اهمیت نمی‌دهیم!^{۲۵}

تأکیدات مقام معظم رهبری درباره کتاب و کتاب‌خوانی

ادبیات - وضعیت کتاب و کتاب‌خوانی در ایران یکی از دغدغه‌های مقام معظم رهبری در چند دهه اخیر بوده، دغدغه‌هایی که ناشی از علاقه ایشان به کتاب و ترویج

فرهنگ کتاب‌خوانی در جامعه است. مقام معظم رهبری (مدظله) چه در زمان ریاست جمهوری و چه در زمان رهبری انقلاب همواره توجه ویژه‌ای به کتاب داشته و در مناسبت‌های مختلف بیانات راهگشایی در این زمینه ایراد فرموده‌اند. تدقیق در بیانات ایشان و پیام‌هایی که در این زمینه ایراد فرموده‌اند، به روشنی وضعیت کتاب و کتاب‌خوانی در ایران را روشن می‌کند، ضعف‌ها را نشان می‌دهد و راهکارها برون‌رفت از این وضعیت را ترسیم می‌کنند.

ایشان به‌عنوان عالی‌ترین مقام کشور در حالی هر سال و در مناسبت‌های مختلف دغدغه‌هایشان را در این زمینه گوشزد می‌کنند که مدیران اجرایی در طول سال‌های مختلف سرگرم ساختن تصویری ایدئال از وضعیت موجود هستند. به‌عنوان مثال آنچه از آن به‌عنوان فقر تیراژ کتاب در ایران نام برده می‌شود، در بیانات رهبر معظم انقلاب نقش پررنگی دارد. ایشان بارها بر کم‌بودن تیراژ کتاب در قیاس با جمعیت ایران تأکید کرده‌اند و معتقدند که باید تیراژ کتاب در ایران به ۲۰۰ یا ۳۰۰ هزار نسخه برسد.

در مورد وضعیت کتاب‌خوانی نیز ایشان معتقدند باید از فرصتی برای مطالعه بهره برد و اینکه کتاب در جامعه ما مهجور باشد، اصلاً زاینده کشوری با این فرهنگ نیست.

جدولی که در صفحات بعد آمده، چکیده‌ای از بیانات ایشان در مقاطع مختلف است که در چند محور دسته‌بندی شده است.

منابع و مأخذ

بیانات در دیدار با دست‌اندرکاران برگزاری هفته کتاب؛ ۱۳۷۵/۷/۳۰.

بیانات در دیدار با دست‌اندرکاران برگزاری هفته کتاب؛ ۱۳۷۵/۷/۰۳.

بیانات در دیدار با برگزیدگان مراسم انتخاب کتاب سال؛ ۱۳۷۲/۰۱/۷.

بیانات در دیدار با اعضای دفتر ادبیات و هنر مقاومت حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی؛ ۱۳۷۱/۴/۲۲.

مصاحبه با خبرنگار صداوسیما پس از بازدید از دهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران؛ ۱۳۷۶/۲/۴۱.

مصاحبه با خبرنگار صداوسیما پس از بازدید از ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران؛ ۱۳۷۲/۲/۱۲.

بیانات در دیدار با اعضای هیئت تحریریه دفتر نشر فرهنگ اسلامی؛ ۱۳۷۴/۲/۱۸.

بیانات در دیدار با اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی؛ ۱۳۶۸/۹/۱۲.

مصاحبه با خبرنگار صداوسیما پس از بازدید از ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران؛ ۱۳۷۲/۲/۱۲.

بیانات در دیدار با دست‌اندرکاران برگزاری هفته کتاب؛ ۱۳۷۵/۷/۰۳.

پیام به مناسبت آغاز هفته کتاب؛ ۱۳۷۲/۱۰/۴.

بیانات در دیدار با وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و رؤسای دانشگاه‌های سراسر کشور؛ ۱۳۷۶/۱۲/۶.

بیانات در دیدار با علما و روحانیون شهر قان؛ ۱۳۶۶/۱/۳.

بیانات در دیدار با دست‌اندرکاران برگزاری هفته کتاب؛ ۱۳۷۶/۸/۱۹.

بیانات در دیدار با برگزیدگان مراسم انتخاب کتاب سال؛ ۱۳۷۲/۱۰/۷.

مصاحبه با خبرنگار صداوسیما پس از بازدید از هشتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران؛ ۱۳۷۴/۲/۲۶.

بیانات در دیدار با اعضای دفتر ادبیات و هنر مقاومت حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی؛ ۱۳۷۰/۴/۲۵.

بیانات در دیدار با دست‌اندرکاران برگزاری شب خاطره؛ ۱۳۸۴/۶/۳۱.

بیانات در دیدار با مدیران و برنامه‌سازان گروه تلویزیونی شاهد؛ ۱۳۷۲/۱۰/۱۳.

بیانات در دیدار با دست‌اندرکاران برگزاری هفته کتاب؛ ۱۳۷۵/۷/۳۰.

پیام به مناسبت برگزاری اولین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران؛ ۱۳۶۶/۸/۱۴.

بیانات در دیدار با دست‌اندرکاران هفته کتاب؛ ۱۳۷۶/۸/۱۹.

پیام به مناسبت آغاز هفته کتاب؛ ۱۳۷۲/۱۰/۴.

بیانات در دیدار با گروه ادبیات جنگ بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی؛ ۱۳۷۲/۷/۲۵.

بیانات در دیدار با دست‌اندرکاران هفته کتاب؛ ۱۳۷۵/۷/۳۰.

بیانات مقام معظم رهبری درباره کتاب و کتابخوانی

تاریخ بیانات	بیانات	دغدغه‌های مقام معظم رهبری در مورد کتاب
پیام به مناسبت آغاز هفته کتاب ۱۳۷۲،۱۰،۰۴	با تلخی باید اعتراف کنیم که رواج کتاب و روحیه کتابخوانی در میان ملت عزیز ما که خود یکی از مشعل‌داران فرهنگ و کتاب و معرفت در طول تاریخ پس از ظهور اسلام بوده است، بسی کمتر از آن چیزی است که از چنین ملتی انتظار می‌رود.	
بیانات در دیدار مسئولان کتابخانه‌ها و کتابداران ۱۳۹۰،۰۴،۲۹	باید جوری بشود که در سبد کالای مصرفی خانواده‌ها، کتاب یک سهم قابل قبولی پیدا کند و کتاب را بخردن برای خواندن، نه برای تزئین اتاق کتابخانه و نشان دادن به این و آن. این هم یک نکته است، که مسئله کتابخوانی در جامعه است.	
مصاحبه در پایان بازدید از نهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران ۱۳۷۵،۰۲،۲۲	کسی که احتیاج ندارد آگهی‌های تبلیغاتی را ببیند، بیست دقیقه را چرا بی‌کار بنشیند؟! یک کتاب دم دستش باشد؛ بردارد و بیست دقیقه مطالعه کند.	
مصاحبه پس از بازدید از سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب ۱۳۶۹،۰۲،۱۹	کتابخوانی را باید جزو عادات خودمان قرار دهیم. به فرزندانمان هم از کودکی عادت بدهیم کتاب بخوانند؛ مثلاً وقتی می‌خواهند بخوابند، کتاب بخوانند.	
مصاحبه در جریان بازدید از نمایشگاه کتاب ۱۳۷۴،۰۲،۲۶	توقع من، این است. باید پدرها و مادرها، بچه‌ها را از اول با کتاب، محشور و مانوس کنند. حتی بچه‌های کوچک باید با کتاب انس پیدا کنند.	
مصاحبه در پایان بازدید از نهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران ۱۳۷۵،۰۲،۲۲	کسانی که وقت‌های ضایع شونده‌ای دارند؛ مثلاً به اتوبوس یا تاکسی سوار می‌شوند، یا سوار وسیله نقلیه خودشان هستند و دیگری ماشین را می‌رانند، یا در جاهایی مثل مطب پزشک در حال انتظار به سر می‌برند و به هر حال اوقاتی را در حال انتظار به بیکاری می‌گذرانند، در تمام این ساعات، کتاب بخوانند.	کتابخوانی
بیانات در دیدار مسئولان کتابخانه‌ها و کتابداران ۱۳۹۰،۰۴،۲۹	در جامعه باید سنت کتابخوانی رواج پیدا کند. کتابخوانی باید در جامعه ترویج شود؛ و این کار بر عهده همه دستگاه‌هایی است که در این زمینه مسئولند.	
مصاحبه در جریان بازدید از نمایشگاه کتاب ۱۳۷۴،۰۲،۲۶	متأسفانه کتاب در جامعه ما، آن مقدار که شأن این جامعه اقتضا می‌کند، رواج ندارد. جامعه ما اساساً جامعه‌ای پخته و بالغ شده است؛ یک جامعه ابتدایی و بدوی نیست. مردم ما باید بیش از این با کتاب آشنا باشند.	
مصاحبه در جریان بازدید از نمایشگاه کتاب ۱۳۷۴،۰۲،۲۶	باید خرید کتاب، یکی از مخارج اصلی خانواده محسوب شود. مردم باید بیش از خریدن بعضی از وسایل تزئینی و تجملاتی - مثل لوسترها، میزهای گوناگون، مبلمان مختلف و پرده و...- به کتاب اهمیت بدهند.	
مصاحبه در بازدید از ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب ۱۳۷۲،۰۲،۲۱	اگر بتوانیم فرهنگ کتابخوانی را در کشور رایج کنیم و در کنار آن، تولید کتاب را هم خوب گسترش دهیم، بخش عمده‌ای از وظایف فرهنگی دولت جمهوری اسلامی، بدین وسیله انجام خواهد گرفت.	
پیام به مناسبت آغاز هفته کتاب ۱۳۷۲،۱۰،۰۴	امروز کتابخوانی و علم‌آموزی نه تنها یک وظیفه ملی، که یک واجب دینی است. از همه بیشتر، جوانان و نوجوانان، باید احساس وظیفه کنند.	
پیام به مناسبت آغاز هفته کتاب ۱۳۷۲،۱۰،۰۴	ما در کشورمان، در جامعه خودمان، از واقعیتی که در این زمینه وجود دارد، راضی نیستیم. بله، درست است؛ امروز حجم کتاب‌هایی که تولید می‌شود، با گذشته خیلی تفاوت کرده است؛ گاهی چند برابر کتاب منتشر می‌شود، یا تیراژ کتاب‌ها بالا می‌رود؛ لیکن این کافی نیست؛ این‌ها برای کشور ما خیلی کم است.	تولید کتاب
بیانات در دیدار مسئولان کتابخانه‌ها و کتابداران ۱۳۹۰،۰۴،۲۹	در تولید کتاب - چه تولید به معنای ایجاد کتاب، چه تولید به معنای ترجمه کتاب، چه تولید به معنای نشر کتاب و در اختیار این و آن قرار دادن - به نیازها و خلأهای جامعه نگاه کنند؛ خلأهای فکری را، نیازهای فکری را بشناسند، انتخاب کنند، سراغ آنها بروند.	

مصاحبه پس از بازدید از یازدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب ۱۳۷۷،۰۳،۰۵	بایستی تولید کتابمان به مراتب از آن مقداری که هست، بیشتر باشد؛ هم به معنای تولید کتاب- که تألیف و ترجمه و این‌طور چیزهاست- هم به معنای احیای آثار کهن و قدیمی.	
مصاحبه در پایان بازدید از هفتمین نمایشگاه کتاب ۱۳۷۳،۰۲،۲۰	باید تعداد کتاب‌هایی که هر بار چاپ می‌شود، از دو هزار و پنج هزار و ده هزار به دویست هزار و سیصد هزار برسد؛ یعنی با چنین کمیت بالایی باید کتاب در جامعه پخش شود.	تیراژ کتاب
بیانات در دیدار مسئولان کتابخانه‌ها و کتابداران ۱۳۹۰،۰۴،۲۹	تیراژهای هزار و دو هزار و سه هزار و اینها شایسته کشور هفتاد و پنج میلیونی ما با این همه جوان، با این همه انگیزه نیست؛ باید تیراژها خیلی بالاتر باشد. حالا در بعضی از موارد خوشبختانه انسان می‌بندد دفعات چاپ کتاب‌ها خیلی بالاست؛ لیکن در عین حال در مجموع که نگاه می‌کنیم، نه، راضی کننده نیست، قانع کننده نیست؛ باید یک حرکتی آغاز شود.	
پیام به مناسبت آغاز هفته کتاب ۱۳۷۲،۱۰،۰۴	غذای فکر و روح، باید سالم و مقوی عرضه شود و آن کس که جز این عمل کند، خطا یا جنایتی بزرگ‌تر از عرضه کننده مواد غذایی ناسالم یا بی‌مایه، مرتکب شده است.	
بیانات در دیدار مسئولان کتابخانه‌ها و کتابداران ۱۳۹۰،۰۴،۲۹	ما می‌بینیم در مجموعه کتاب و بازار کتاب، گاهی اوقات هدایت‌های همراه با انحراف را دنبال می‌کنند؛ بخصوص سراغ مسائلی می‌روند که برای ذهنیت جامعه، برای ذهنیت کشور، چه از لحاظ جنبه‌های اخلاقی، چه از لحاظ جنبه‌های دینی و اعتقادی، چه از لحاظ جنبه‌های سیاسی، زیانبخش است	
بیانات در دیدار مسئولان کتابخانه‌ها و کتابداران ۱۳۹۰،۰۴،۲۹	کتاب، محصول فکر و مغز و تجربه و هنر و ذوق یک کسی است یا کسانی است که این کتاب را تهیه و تولید کرده‌اند. لزوماً هر کتابی مفید نیست و هر کتابی غیرمضر نیست. بعضی کتاب‌ها مضر است. این یک خوراک معنوی است؛ اگر فاسد بود، اگر مسموم بود، اگر مضر بود، ما به عنوان ناشر، به عنوان کتابدار، به عنوان کتابخانه‌دار، به عنوان متصدی پخش- به هر عنوانی که با کتاب ارتباط دارد- حق نداریم این را در اختیار افرادی قرار بدهیم که آگاه نیستند، ملتفت نیستند.	
مصاحبه پس از بازدید از یازدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب ۱۳۷۷،۰۳،۰۵	اگر دیدیم که فرضاً در جامعه ما کتابی هست که هنرش فقط این است که احساسات جنسی را در جوانان تحریک کند، این مضر است. این را نمی‌شود به عنوان اینکه یک فرآورده فرهنگی است، آزاد بگذاریم تا هر که خواست، تولید و عرضه کند؛ نه، این بحث خواست نیست؛ مثل مواد مخدر است.	
مصاحبه پس از بازدید از یازدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب ۱۳۷۷،۰۳،۰۵	ما نمی‌خواهیم به مردم بگوییم شما حتماً این کتاب را بخوانید، آن کتاب را نخوانید؛ نه. انواع سلاقی، انواع فکرها، انواع ذهن‌ها، انواع استعدادها، باید در مقابل خودشان میدان بازی داشته باشند.	محتوای کتاب
مصاحبه پس از بازدید از یازدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب ۱۳۷۷،۰۳،۰۵	در باب نظریه پردازی نباید محدودیتی وجود داشته باشد. بیشتر بایستی برای نقد و ارزیابی و جدا کردن سره از ناسره همت شود؛ اما در زمینه کار عملیاتی، باید جلو کتاب‌های مضر را گرفت.	
سخنرانی پس از بازدید از نمایشگاه کتاب در حسینیه امام خمینی (ره) ۱۳۷۸،۰۲،۲۸	اگر در تجویز و ارائه دارو، بی‌توجهی کنید و چیزی را در اختیار مشتری کتاب بگذارید که برای او زیانبار است، شما هم ضرر معنوی بزرگی کرده‌اید. در نهایت، به هیچ‌وجه شانه شما و شانه ما از بار آن نوشته‌ای که شما وقتی آن را می‌دهید، به زبان تمام می‌شود، فارغ نخواهد بود.	
مصاحبه در بازدید از ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب ۱۳۷۲،۰۲،۲۱	باید به فکر باشیم و دغدغه نوع کتاب‌هایی که تولید می‌شود نیز در ما باشد. باید کتاب خوب تولید شود. کتاب یک غذاست؛ یک غذای روح است؛ یک نوشیدنی روح است و چنانچه مقوی باشد، روح را تقویت می‌کند. باید مواظب باشیم که مبدا نوشیدنی مسموم، خطرناک، فاسد، گندیده و مضر با رنگ‌آمیزی‌های خیلی خوب، دست مردم داده شود؛ بدون اینکه مردم بدانند.	
مصاحبه در بازدید از ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب ۱۳۷۲،۰۲،۲۱	من اعتقاد ندارم که باید هر کتاب و نوشته‌ای را که با سلیقه خاصی نمی‌سازد و مضر به‌نظر می‌رسد، جلوش را بگیریم. لکن کتب و نوشته‌هایی هست که مضر بودنشان برای مردم، واضح است؛ یعنی ترویج فحشا و فساد و از این قبیل است که برای مردم زیان‌آور است، نباید اجازه بدهند که چنین کتب و نوشته‌هایی منتشر شود. اما بیشتر باید تلاش کرد که کتاب‌های خوب، چاپ و منتشر شود.	

اطلاعات موجود در جدول بر اساس بیانات منتشر شده در پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری تنظیم شده است.